

จุดประสงค์ในการศึกษาของวิทยานิพนธ์นี้คือ เพื่อศึกษาการเกิด "พื้นที่ประเทศไทย" ในยุคพัฒนา โดยพิจารณาบทบาทของรัฐในการเปลี่ยนพื้นที่ทางกายภาพ พื้นที่ทางสังคม และพื้นที่ทางความคิด และบทบาทของคนกลุ่มต่าง ๆ ที่มีปฏิสัมพันธ์กับพื้นที่ทั้งสามส่วนนี้ในช่วงทศวรรษ 2500

สถานภาพของประวัติศาสตร์ในทศวรรษ 2500 อันเป็นประวัติศาสตร์ระยะใกล้ นั้น ไม่ได้เป็นที่สนใจมากนักหลังจากข้อเสนอเรื่อง การเมืองระบอบพ่อขุนอุปถัมภ์แบบเผด็จการ ที่เขียนโดยทักษ์ เถลิ้มเตียรณ ทั้งที่เป็นช่วงเวลาที่สำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อม ความสัมพันธ์ทางสังคม การให้คุณค่า ตลอดจนโลกทัศน์ของสังคมไทย ในวิทยานิพนธ์นี้จึงนำเสนอการวิเคราะห์ทางประวัติศาสตร์ผ่านการกรอบของ "พื้นที่ประเทศไทย" ให้เห็นความสัมพันธ์ทางสังคมที่สลับซับซ้อนภายใต้รัฐที่มีความเข้มแข็ง สามารถรวบอำนาจได้อย่างมีเสถียรภาพอย่างไม่เคยเป็นมาก่อนแม้กระทั่งการปฏิวัติสยาม 2475 ก็ไม่อาจจะเทียบได้ ด้วยเหตุดังกล่าวนี้เองรัฐจึงได้มีการสร้างและผลิตความหมายให้กับ "พื้นที่ประเทศไทย" ในแง่มุมต่างๆ ซึ่งในที่นี้จะได้ศึกษาผ่าน 3 พื้นที่ ได้แก่ "พื้นที่ทางกายภาพ" "พื้นที่ทางสังคม" และ "พื้นที่ทางความคิด" การศึกษาดังกล่าวนอกจากจะทำให้เห็นพลังการเปลี่ยนแปลงภายในอันเนื่องมาจากปฏิบัติการทางอำนาจของรัฐแล้ว ยังทำให้เห็นการผลิตความหมายภายในพื้นที่ต่างๆของประชาชนเพื่อร่วมเป็นส่วนหนึ่งใน "พื้นที่ประเทศไทย" ที่ทำให้ตัวตนของประเทศไทยปรากฏและรับรู้ต่อสังคมไทยอย่างเด่นชัด กล่าวได้ว่าในทศวรรษ 2500 นั้นได้ทำให้ "ความเป็นเรา" ของคนไทยปรากฏไปในทางเดียวกันด้วยการหล่อหลอมผ่านคติเวลาแบบใหม่ที่ว่าด้วย "ยุคพัฒนา" ที่มีใจกลางอยู่ที่การพัฒนาโลกทางวัตถุ ส่วนคติเวลาแบบเก่านั้นก็เป็นการฟื้นฟูสังคมอุดมคติแบบอนุรักษนิยมขึ้นมาซึ่งก็คือการเปลี่ยนแปลง "พื้นที่ทางความคิด" ส่วน "พื้นที่ทางกายภาพ" นั้นก็ได้เป็นประจักษ์พยานแห่งความสำเร็จของรัฐที่สามารถเปลี่ยนสภาพแวดล้อมและภูมิทัศน์ของ "พื้นที่ประเทศไทย" ให้เข้าถึงได้จริง และเป็นตัวแทนของการพัฒนาโลกทางวัตถุขึ้นอย่างน่าตื่นตาตื่นใจ นอกจากนั้น "พื้นที่ทางสังคม" ก็ทำให้เกิดการเชื่อมต่อภายในสังคมที่เคยอยู่กันอย่างกระจัดกระจาย ให้มีเอกภาพในฐานะหนึ่งในตัวตนของประเทศ แต่ก็วางอยู่ใน โครงสร้างทางสังคมที่มีการลำดับชั้นสูงค่าอย่างชัดเจน และพื้นที่นี้ยังทำให้เกิดการ "พบเห็นซึ่งกันและกัน" รู้ตำแหน่งแห่งที่ของตน ดังนั้น "พื้นที่ประเทศไทย" ในยุคพัฒนา ทศวรรษ 2500 นี้จึงเป็นความสำเร็จของการผลิตความหมายโดย "พื้นที่รัฐ" ขึ้นมาทำให้การปกครองแบบเผด็จการทหารดำรงอยู่มาได้ยาวนานจวบจนถึงเวลาที่ท้องฟ้าเปลี่ยนแปลงในเวลาต่อมา

This thesis aims to study the history of the production of "Space of Thailand" in the Development Era by state roles in the production of physical space, social space and mental space including other groups role that relate the 3 spaces in 1960's

The status of 1960's history as recent history is not so interested after Thak Chaloemtiarana's *Thailand : The Politics of Despotic Paternalism* although it is the very important period that changes Thai environment, social relations, social values and ideology. This thesis historically analyzes in the frame of "Space of Thailand" to unfold the complicate social relation under Thai strong state condition with the state authority as had never been before, even Siam Revolution in 1932. Thai state constructed and produced the meaning of "Space of Thailand" through 3 spaces. This study shows the internal force of change which causes of the state power and social production to becomes a part of "Space of Thailand" that made the body of Thailand appears obviously. In 1960's the state made "We" of Thai people successfully in the same way by melting through the 2 ideas. One is new age so called Development Era that focuses on developing material world. The other is old age that recover the conservative utopia. These resulted by "mental space". "Physical space" is the evidence of the state success that changed the environment and landscape of "Space of Thailand" and made it approachable. "Social space" linked the parts of Thai social to be the whole nation. But it also based on the hierarchical structure. This space made Thai people "see each other" and knew their own position. Thus "Space of Thailand" in the Development Era in 1960's is the success production of state space that braces the military junta for long time more than a decade until the color of the sky has changed.